quod antea inpossibile

dentes scilicet insitis possibile fore in custodienda regula quod prius formidabant, postea illuc currere, superba colla iugo Christi suavi subdere, dura et aspera regule precepta ardenter amare, ecclesiamque illam mirabiliter letificare et corroborare ceperunt. De abbatiis. xvii.

Abhinc abbatias in diversis episcopatibus ordinaverunt, que tam larga potentique domini benedictione in dies crescebant, ut infra octo annos inter illos qui de cisterciensi cenobio specialiter fuerant egressi et ceteros qui ex eisdem fuerant exorti, xii cenobia constructa fuisse inventa.

Super carta caritatis

Antequam abbatie cistercienses florere inciperent, domnus Stephanus abbas et fratres sui ordinaverunt ut nullo modo abbatie in alicuius antistitis diocesi fundarentur, antequam ipse decretum inter cisterciense cenobium et cetera ex eo nata excaratum et confirmatum ratum haberet et confirmaret, propter scandalum inter pontificem et monachos devitandum. In hoc ergo decreto predicti fratres mutue pacis futurum precaventes naufragium elucidaverunt et statuerunt suisque posteris reliquerunt quo pacto, quove modo, immo qua caritate monachi eorum per abbatias in diversis mundi partibus corporibus divisi animis indissolubiliter conglutinarentur. Hoc etiam decretum cartam caritatis vocari censebant, quia eius statutum omnis exactionis gravamen propulsans, solam caritatem et animarum utilitatem in divinis et humanis exequitur. Incipiunt capitula. i.

Quod nulli commodi corporalis exactionem mater ecclesia a filia querat.

Ut uno modo ab omnibus regula intelligatur et teneatur. ii.

Ut idem libri ecclesiastici et consuetudines sint omnibus. iii.

De generali statuto inter abbatias. IIII. Qualiter reverentia exhibeatur. V. filie cum ad matrem ecclesiam venerit. VI. De statuto capitulo abbatum apud Cistercium. VII. De statuto inter egressos de Cistercio et suos quos genuerint. et quod omnes ad generale capitulum veniant. et de penitentia non venientium. VIII. De abbatibus qui regule vel ordinis contemptores fuerint. IX. Que lex sit inter abbatias. que se alterutras non genuerunt. De morte et electione abbatum. X.

Incipit carta caritatis quod nullus comodi corporalis exactionis mater ecclesia a filia requirat. capitulum I.

Quia unius veri regis et domini et magistri. nos omnes servos licet inutiles esse cognoscimus. ideo abbatibus et confratribus nostris monachis. quos per diversa loca dei pietas per nos miserrimos hominum sub regulari disciplina ordinavit. nullam terrene comoditatis. seu rerum temporalium exactionem imponimus. Servire enim illis omnibusque sancte ecclesie filiis cupientes. nil quod eos gravet. nil quod eorum substantiam minuat erga eos agere disponimus. ne dum nos habundantes de eorum paupertate esse cupimus. avaricie malum. quod secundum apostolum ydolorum servitus comprobatur evitare non possimus. Curam tamen animarum illorum gratia caritatis retinere volumus. ut si quando a sancto proposito et observantia sancte regule paululum quod absit declinare temptaverint. per nostram sollicitudinem ad rectitudinem vite redire possint.

Ut uno modo ab omnibus intelligatur regula et teneatur. II.

Nunc vero volumus illisque precipimus. ut regulam beati benedicti per omnia observent sicut in novo monasterio observatur. non alium inducant sensum in lectione sancte regule. sed sicut antecessores nostri sancti patres monachi. scilicet novi

monastīi intellexerunt & tenuerunt & nos hodie
intelligimꝰ & tenemꝰ. ita ipi intelligant & teneant
Vt idē libri eccliastici & ꝯsuetudines sint oībꝰ. iii.
Et q̄a omīs monachos ipsoꝝ ad nos uenientes
in claustro nr̄o recipimꝰ. & ipi similit̄ nr̄os in clau
stris suis, ideo oportunū nob uidet̄ & hoc ē̄ uolu
mꝰ. ut mores & cantū & omīs libros ad horas diur
nas & nocturnas. & ad missas necessarios. scdm̄
formā moꝝ & libroꝝ noui monastīi possideant.
q̄tinꝰ in actibꝰ nr̄is nulla sit discordia. ſ; una carita
te. una reglā. similibꝰq; uiuamꝰ moribꝰ. Abbias iiii
Cum ūo noui monastīi abbas De gn̄ali statuto iiii
ad aliqd̄ hoꝝ cenobioꝝ uisitandi gr̄a uenerit.
illiꝰ loci abbas, ut ecclīam noui monastīi sue ec
clie matrē ēē recognoscat. cedat ei in om̄ibꝰ lo
cis monastīi. & ipe abbas adueniens locū illiꝰ lo
ci abbis. quādiu ibi manserit teneat. excepto.
qd̄ n̄ in hospicio. ſ; in refectorio cū frībꝰ comedet.
ꝑpt̄ disciplinā seruandā. n̄ abbas loci illiꝰ de
fuit. Similit̄ & omīs sup uenientes nr̄i ordinis
abbes faciant. Qd̄ si plures sup uenint & abbas
loci illiꝰ defuit. prior illoꝝ in hospicio comedat.
Et hoc excipit̄ qd̄ abbas loci illiꝰ in p̄sentia maio
ris abbis nouicios suos pꝰ reglarē ꝓbationē be
nedicet. Abbas q̄q; noui monastīi caueat ne q̄cq̄
p̄sumat tractare. aut ordinare. aut ꝯtingere
de rebꝰ illiꝰ loci ad quē uenit. ꝯtra abbis. ul̄ frm̄
uoluntatē. Si aut̄ p̄cepta regle. ul̄ nr̄i ordinis
intellexerit in eodē loco p̄uaricari. cū ꝯsilio

p̃sentis abbis caritatiue studeat corrigere. Si ū abbs
loci ñ affuit. nichilominꝰ qđ sinistrū inuenit corrigat.

Vt semel p annū mater uisitet filiam. v.

Semel p annū uisitet abbs maioris eccłie omĩa ce-
nobia. que ipse fundauit. & si amplꝰ uisitauit inđ
magis gaudeant. *Quā reuerentia exhibeat filie eū*

Cum aūt aliqs harū eccłiarū abbas ad nouū *ad matrē eccłiā*
monastiū uenit. reuerentia ꝯgrua ei exhibeat. stallum *uenit. vi.*
abbis teneat. hospites recipiat. cū eis comedat. si tam̄
abbas defuit. Si ū p̃sens fuit. nich hoꝝ agat. s; in refec-
torio comedat. Prior aūt loci negotia cenobii disponat.

Harū eccłiarū abbates *De gnāli capło abbm apđ*
oms p annū semel illa die quā int se ꝯstituerīt *cistciū vii*
ad nouū monastiū ueniāt. ibiq; de salute animarū
suarū tractent. in obseruatione scē reglē uł ordinis.
siqđ emendandū ē. uł augendū ordinent. bonū
pacis & caritatis inter se reforment. Siqs ūo abbas
minus in regłā studiosus uł sclarib; rebꝰ nimis in
tentus. uł in aliqbꝰ uitiosus repꝉus fuit. ibi caritati-
ue clametur. Clamatꝰ ueniā petat. penitentiā p cul-
pa sibi indictā adimpleat. Hanc ūo clamationē ñ ñ
abbates faciant. Qđ si aliqua eccłia paupiē intole-
rabilē incurrerit. abbas illi cenobii corā omni ca-
pitulo hanc causā intimare studeat. Tunc singli
abbes maximo caritatis igne succensi. illi eccłie
penuriā rebꝰ a đo sibi collatis. put habuint susten-
tare festinent. *De statuto inter egssos de cistcio*
& suos quos gnāuit. & qđ oms ad gnāle captm
ueniant & de uenia & penitentia ñ uenientiū
viii

Cum vero aliqua ecclesiarum nostrarum dei gratia adeo creuerit ut ali-
ud cenobium construere possit. illa diffinitione quam nos
inter nos confratres tenemus. et ipsi inter se teneant. Illud tamen
uolumus. nobisque retinemus. ut omnes abbates cunctarum par-
tium illa die quam inter se constituerint ad nouum monas-
terium ueniant. ibique abbati eiusdem loci et capitulo in sinistris
corrigendis. et in obseruantia sancte regule uel ordinis
obediant per omnia. Ipsi vero cum his quos genuerint annuum
capitulum non habebunt. Si autem infirmitas corporis. aut noui-
tiorum consecratio aliquem prohibuerit. ne aliquis de abbatibus nostris
in constituta die. ad predictum locum conuentionis nostre oc-
currere ualeat. priorem suum illuc dirigat. qui sue re-
morationis causam capitulo intimare procuret. quique etiam
si aliquid constituerimus. aut permutauerimus. abbati suo et
fratribus domi renuntiet. Quod si quis. quacumque alia occa-
sione umquam remanere a nostro generali capitulo presumpserit.
sequentis anni capitulo. pro culpa ueniam petat. et in
leuiori culpa. quamdiu magister capituli iudicauerit
satisfaciat. De abbatibus qui regule uel ordinis contemptores fuerint. ix

Quod si aliquis abbatum contemptor sancte regule
uel nostri ordinis. aut fratrum suorum commissorum uitiis con-
sentiens repertus fuerit. abbas noui monasterii per se
uel per priorem sui cenobii. aut per litteras eandem personam
ad emendationem amonere quater studeat. Quod si con-
tempserit. tunc abbas maioris ecclesie errorem
eius episcopo in cuius diocesi degit. et canonicis eius ecclesie
propalare curet. Que ipsi uocantes causamque eius
cum abbate predicto diligenter discutientes. aut illum
emendent. aut illum incorrigibilem existentem a pasto-

rali cura remoueant. Si u(er)o ep(iscop)i et clerici p(re)uaricatione(m)
s(an)c(t)e regule in illo cenobio paru(m)pendentes. eunde(m) ab
bate(m) aut corrige(re) aut depone(re) noluint. tunc noui
monast(er)ii abb(a)s. et aliq(ui) n(ost)re (con)gregationis abbes. quos
secu(m) adduxerit. ad cenobiu(m) illud uenientes. t(ra)nsg(res)
sione(m) s(an)c(t)e regule ab officio suo remoueant. aliu(m)q(ue) q(ui)
dign(us) sit. illi(us) loci monachi in p(re)sentia. et (con)silio abb(atu)m
eligant s(ib)i abbem. Q(uo)d si abbas et monachi loci eccl(es)ie
ad se uenientes abbes (con)tempserit. nec p(ro)pt(er) illos
em(en)dare se uoluint. t(un)c a p(re)sentib(us) p(er)sonis excomuni
cationi subdant(ur). Et abhinc si q(ui)s hor(um) p(er)u(er)sor(um) ad se
reu(er)sus morte(m) anime sue fuge(re) uoluit. uita(m)q(ue) sua(m)
in meli(us) mutare desiderans. ad matre(m) sua(m) nouu(m)
uidel(icet) monast(er)iu(m) ad habitandu(m) uenit. sic fili(us) illi(us) ec
cl(es)ie monachus suscipiat(ur). Qua causa multu(m) n(ost)ris
(con)frib(us) de uitanda n(on) existente nullu(m) monachu(m)
hor(um) n(ost)ror(um) ecc(les)iar(um) recipim(us) ad habitandu(m) sine
(con)sensu abb(at)is sui. Ipsi eni(m) n(ost)ros n(on) suscipiunt ad ha
bitandu(m). Monachos n(ost)ros illis inuitis in ecc(les)iam illor(um)
n(on) introducim(us) ad habitandu(m). nec ipsi suos in n(ost)ram.
Si aut(em) abbates n(ost)rar(um) ecc(les)iar(um) uiderint matre(m) sua(m)
nouu(m) scil(icet) monast(er)iu(m) in s(an)c(t)o p(ro)posito languescere.
et a rectissima uia s(an)c(t)e regule uel ordinis n(ost)ri exorbi
tare. eiusde(m) loci abbate(m) p(er) tres coabbates suos. scil(icet)
de firmitate. de pontiniaco. de clarisuallib(us). sub
ceter(orum) abb(atu)m nominib(us) quatin(us) corrigat(ur) amoneat.
et cet(er)a que de aliis abbatib(us) si a regula aberrauint
fieri adiudicauim(us) erga eu(m) studiose adimpleant.
excepto q(uo)d nec cedenti p(er)se aliu(m) substituent. nec

deus

resistenti anathema inpingent. Nam si eoꝝ ɔ̄silio ñ
acquieuerit. epō & canonicis cabilonensis ecclie̜ ei⁹
ɔ̄tumaciā notificare ñ differant postulantes. quatin⁹
eū ad mediū deducant. & clamoris facta discussione.
aut ipm̄ ꝑ omīa correptū reddant. aut incorrigi
bile a cura pastorali deiciant. Quo deiecto. fr̄s eidē
loci. tres aut quantos uoluerint nuncios ad abba-
tias a nouo monastio specialit̄ fundatas dirigant.
& q̄scūq; ꝑ q̄ndecī dies potuerit abbes ɔuocent. eoꝝq;
ɔsilio & auxilio sic̄ ds̄ ꝑordinauit abbatē s̄ eligant.
Domn⁹ ū abbas de firmitate interī ipi ecclie̜ ꝑsideat
donec aut eidē pastori ab errore suo ɔ̄uso dō mise-
rante restituatur. aut alii in loco ei⁹ subrogato re-
gularit̄ subiciat̄. Si aut̄ ꝑfate ciuitatis epc & cle-
rici ꝑuaricantē ꝑsonā eo m̄ quo dixim⁹ examinare
neglexerint. tunc om̄s abbes a nouo monastio
ꝓprie exorti ad locū transgressionis uenientes. ipm̄
tn̄sgressorē sc̄e regle̜ ab officio suo deponant. moxq;
ipi⁹ ecclie̜ monachi in p̄sentia & ɔ̄silio eoꝝ abbem
s̄ p̄ficiant. Qđ si abbs ille eiq; monachi. abbes nr̄os
recipe & eis obedire noluīnt gladio excōmunica
tionis ferire atq; a catholice ecclie̜ corpe p̄cidere
ñ metuant. Postea ū si qs hoꝝ p̄uaricatoꝝ tandem
resipiscens. & animā suā saluare cupiens ad q̄lib&
triū nr̄arū ecclīarū. siue ad firmitatē. seu ad pon-
tiniacū. aut ad clarā ualle ɔfugerit. sic̄ domestic⁹
& coheres ecclie̜ recipiat̄. q̄adusq; ꝑ p̄t ecclie̜ sic̄
iustū fuit reccilianti q̄nq; reddatur. Intīm aut̄

annuu abbm caplm. n apd nouu monastiu. s; u ad
tb sup nominati s abbib piusu fuit celebrabitur.

Que lex sit int abbias q se altutras non genuerunt x.

Int abbatias illas que se alterutras
n genuert. ista erit lex. Omis abbs. in omib locis sui
monastii coabbi suo cedat aduenienti. ut adimpleat
honore inuice puenientes. Si duo aut eo ampli con-
ueniūt. q por erit de aduenientib. locu supiorem
tenebit. Oms tn pter abbem psentis loci in refectorio
comedent. ut sup diximus. Alias aut ucuq; ouenint
scdm temp abbatiaru ordine suu tenebt. ut cui ecclia
fuit antiqor. ille sit por. excepto qd si aliqs eo alba
indut fuit. stans an oms. poris in sinistro choro offi-
ciu p omia coplebit. licet sit iunior omniu. Ubicuq;
u osederint. humilient se mutuo. De morte & de elec
tione abbm. xi.

Fris noui monastii defuncto patre suo
tres sic sup diximus. aut plures si uoluint nuncios ad
abbes tnsmittant. & qt qt infra. xv. dies aduocare
potuint ogregent. & eo osensu. que ds puidit. s pasto
re ostituant. Intim u domn abbas de firmitate ut
sub alio negotio pfati sum locu defuncti abbis p oia
teneat. usq; q alias abbas elect. & locu & cura eide
loci do adiuuante suscipiat. In cetis q. cenobiis
qlibe casu ppo pastore uiduatis. frs illi loci. euo-
cent illi ecclie abbem. que eos genuit. & mei psen-
tia. eiq; osilio de suis. ut de noui monastii frib. ut de
aliis nris ecclis eligant s abbem. Na de extraneis
ecclis abbem s sumere. aut suos aliis ad hoc ipm

monachos dare cisterciensibus non licet. Quacumque autem personam de quivis cenobiorum nostri ordinis monachi elegerint. sine refragatione recipiant.

Calixtus episcopus servus servorum dei. karissimis in Christo filiis. Stephano venerabili cisterciensis monasterii abbati. et eius fratribus. salutem et apostolicam benedictionem. Ad hoc in apostolice sedis regimen domino disponente promoti conspicimur. ut ipso prestante religionem augere. et que recte atque ad salutem animarum statuta sunt nostri debeamus auctoritate officii firmare. Ideo filii in Christo karissimi petitioni vestre caritate debita impertimus assensus et religioni vestre. paterno gratulamur affectu. dei operi quod cepistis. manum nostre confirmationis apponimus. Siquidem consensu. et deliberatione comuni abbatum. et fratrum monasteriorum nostrorum. et episcoporum. in quorum parrochiis eadem monasteria continentur. quedam de observatione regule beati benedicti. et de aliis nonnullis. que ordini vestro et loco necessaria videbantur capitula statuistis. que nimirum ad maiorem monasterii quietem et religionis observantiam auctoritate sedis apostolice petitis confirmari. Nos igitur vestro profectui in domino gratulantes. capitula illa et constitutionem auctoritate apostolica confirmamus. et omnia in perpetuum rata permanere decernimus. Illud nominatim omnimodis prohibentes. ne abbatum aliquis monachos vestros sine regulari commendatione suscipiat. Si quis igitur ecclesiastica secularis ve persona nostre confirmationi huic et constitutioni vestre temeritate aliqua obviare presupserit. tamquam monastice religionis et quietis perturbatrix. auctoritate beatorum Petri et Pauli. et nostra

donec satis faciat excommunicationis gladio feriatur. Qui vero conservator extiterit omnipotentis dei apostolorumque eius benedictionem consequatur. Interdicimus autem ne quis conversos laicos vel professos viros ad habitandum suscipiat.

In carta caritatis. Super instituta generalis capituli apud cistercium.

Inter cetera continetur quod singulis annis semel conveniant omnes abbates cenobiorum que dei gratia in diversis sunt ordinata provinciis ad cisterciensem ecclesiam et quod ibi de observatione sancte regule et ordine totius vite sue ac indissolubili inter se pace custodienda diligentissime tractent ut tenor vivendi sepius replicatus ac divinarum scripturarum auctoritate corroboratus non facile temperetur sed per diuturna plurimorum annorum spacia possit vigere. Hac igitur ratione in loco predicto congregati hec capitula instituerunt et per universam congregationum nostrarum fraternitatem tenenda.

Quo in loco construenda sint cenobia. capitulum i. decreverunt

De unitate conversationis in divinis et humanis ii
Quos libros non licet habere diversos iii
De vestitu iiii
Unde monachis debeat provenire victus v
Quod non debeat monachus extra claustrum habitare vi
Quod in ordine nostro feminarum cohabitatio interdicta sit et ingressus per portam monasterii eis negatur vii
De conversis viii
Quod redditus non habeamus ix
Quid liceat habere vel non x liceat de auro argento et gemmis et serico.
Huc usque capitula de institutione priorum monachorum cisterciensium et de carta caritatis fere omnia sunt sumpta
Ut nemo recipiat aliquem ad aliam ecclesiam ire volentem xi
Quomodo novella ecclesia abbate et monachis et ceteris necessariis ordinetur xii